

The number of people opposed to bilingual education is probably even less than results suggest, many people who say they are opposed to bilingual education are actually opposed to certain practices (e.g., inappropriate placement of children) or are opposed to regulations connected to bilingual education (e.g., forcing teachers to acquire another language to keep their jobs).

Despite what is presented to the public in the national media, research has revealed much support for bilingual education. McQuillan and Tse (in press) reviewed publications appearing between 1984 and 1994, and reported that 87 percent of academic publications supported bilingual education, but newspaper and magazine opinion articles tended to be antibilingual education, with only 45 percent supporting bilingual education. One wonders what public support would look like if bilingual education were more clearly defined in such articles and editorials [1].

So, bilingual education has done well, but it can do much better. The biggest problem is the absence of books – in both the first and second languages – in the lives of students in these programs. Free voluntary reading can help all components of bilingual education: It can be a source of comprehensible input in English or a means for developing knowledge and literacy through the first language, and for continuing first language development [2].

References:

1. Baker, C. (1993) Foundations of Bilingual Education and Bilingualism. Clevedon, Philadelphia: Multilingual Matters.
2. Thomas, W.P., & Collier, V.P. (2002). A national study of school effectiveness for language minority students' long-term academic achievement. Santa Cruz, CA: Center for Research on Education, Diversity and Excellence, University of California-Santa Cruz. Retrieved on 2 May, 2009.

Бакуліна Наталія Валеріївна
науковий співробітник
лабораторії навчання російської мови
та мов інших етнічних меншин
Інституту педагогіки НАІПН України
natusya29@ukr.net

ПОЛІЛІНГВАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Український соціум відзначається поліетнічністю, адже у нашій державі проживають біля 120 етносів. Мовні проблеми стали предметом дослідження не лише гуманітарної науки (лінгвістики, педагогіки, психології, етнології та інших суміжних наук), а й широко обговорюються у сучасному соціумі та політикумі. Крім цього сучасне українське суспільство дедалі більше входить у процес свігової та європейської інтеграції. Тому вкрай важливим є формування навичок і умінь особистості, здатної здійснювати міжкультурну комунікацію. Сьогодні розвиток полілінгвізму, що за визначенням відомого українського лінгвіста Ф.С. Бацевича є здатністю «індивіда чи мовної спільноти по чергово використовувати кілька мов для забезпечення комунікативних потреб» [1] та полілінгвокультури, тобто «послугування у щоденному житті й спілкуванні в умовах полілінгвокультурної ситуації представниками конкретної національної лінгвокультурної спільноти двома (кількома) мовами і культурами, там само» є однією зі стратегічних завдань сучасної освіти.

Проблеми двомовності та багатомовності гостро почали обговорюватися у зарубіжних дослідженнях ще на початку ХХ ст. Про це свідчать як негативні погляди на ранню двомовність (І. Еппінгтон, 1915 р.), так і позитивні точки зору на цю проблему (У. Стерн). Велика бібліографія досліджень двомовності була зібрана вченим У. Маккі (понад 20 тис. назв). Проблеми двомовності досліджували американський вчений С. Арсенян (кінець 30-х

З огляду на таку різноманітність можна зазначити, що двомовність та навіть три- та полімовність вже є ознакою сучасності. Така ситуація з одного боку є позитивною, адже чим більше людина знає мов, тим ширше її культурний світогляд, чітко виражена самоідентифікація та сформоване толерантне ставлення до різних етносів, їх мов та культур. Але з іншого боку, одночасне вивчення декількох мов у школі без урахування їх взаємозв'язку призводить до зворотної процесів – «напівкультури» та, відповідно, до «напівмовності» (за М. Хінтом, [4]). Крім цього мовні курси, на які відведено 1-3 год. на тиждень навряд чи можуть забезпечити належний рівень володіння мовою. Саме тому має бути на часі розробка науково-методичного забезпечення проблем бі- та полілінгвальної мовної освіти. За визначенням психолінгвістів, поняття «навчання на білінгвальної основі» складається з навчання предмету та оволодіння учнями предметним знанням у певній області на основі взаємопов'язаного використання двох мов (рідної та нерідної) у якості засобу навчальної діяльності; навчання у процесі оволодіння певним предметним знанням за рахунок взаємопов'язаного використання двох мов (рідної та нерідної) та оволодіння іноземною мовою як засобом навчальної діяльності [2].

У процесі оволодіння декількома мовами необхідними лінгвометодичними умовами є проведення міжмовних зіставлень на всіх мовних рівнях, виокремлення як ізоморфних (подібних), так і аломорфних (відмінних) явищ у вивчуваних мовах, визначення особливостей кожної з мов, передбачення та подолання небажаної інтерференції. З огляду на методичку викладання, використання ізоморфних явищ в процесі викладання, сприяють економії часу, наприклад для пояснення членів речення або частин мови. Для кращого засвоєння подібних явищ можна використовувати візуальну комунікацію (читання мовчки та вголос), письмову комунікацію (переклад), слухову комунікацію (вправи з аудіювання та говоріння). Однак, перш за все, необхідно звертати увагу учнів на відмінності. Вони найбільш ефективно тренуються у репродуктивних вправах. Та саме врахування відмінних рис мовних систем дозволяє запобігти інтерференції. Так, для запобігання інтерференції на лексичному рівні продуктивними є вправи з перекладу, аналізу контекстного оточення, вправи програмованого типу, вправи з наочними засобами, вправи на базі синонімів. Доцільно також розробити конкретні моделі мовної й комунікативної поведінки учасників інтеракції («біхевіореми», Ф.С. Бацевич), а також проводити зіставлення елементів культури з елементами мови за формою, значенням, дистрибуцією, з урахуванням конотації тощо. Для організації двомовної/полілінгвальної освіти поряд з викладовою мовою/ першою/ рідною/ державною доцільно вводити другу/іншу мову як предмет та бажано якомога скоріше застосовувати її як мову навчання окремим предметам. Ці особливості бі- та полілінгвізму потрібно враховувати у процесі розробки державних стандартів, програм, підручників, інших навчально-методичних комплексів з навчання мов.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. – К.: Довіра, 2007. – С. 138.
2. Гальскова Н.Д., Коряковцева Н.Ф., Мусницкая Е.В., Нечасев Н.Е. Обучение на билингвальной основе как компонент углубленного языкового образования. // Иностранные языки в школе – 2003. - № 2, 3.
3. Сигуан М., Макки У. Образование и двуязычие. М. Педагогика, 1990. – С. 10.
4. Фрумкина Р.М. Психолінгвістика: Учебник для студентов высших учебных заведений.- М.: Издательский центр «Академия», 2001. – С. - 165.
5. <http://www.mon.gov.ua>